
РЕШЕНИЕ
19.08.2019

с. Верхний Услон

КАРАР
№ 48-544

**Югары Ослан муниципаль районында мемориаль текталарны
урнаштыру тәртибе турында Кагыйдәнамәгә үзгәрешләр керту турында**

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 01.04.2002 ел, №163 “Татарстан Республикасында мемориаль текталарны урнаштыру тәртибе турында Кагыйдәнамә” Карапына нигезләнеп,

**Югары Ослан муниципаль районы Советы
Карап чыгарды:**

1. Югары Ослан муниципаль районы Советының 2018 елның 5 июлендәге №35-391 карапы белән расланган Югары Ослан муниципаль районында мемориаль текталар урнаштыру тәртибе турындагы нигезләмәгә түбәндәгә үзгәрешне кертергә:

1.1. 7.2 пунктында «Муниципаль заказлар» сүзләрен «сатып алу» сүзенә алмаштырырга.

2. Югары Ослан муниципаль районында мемориаль текталарны урнаштыру тәртибе турында Кагыйдәнамә расларга (Күшымта №1)

3. Элеге каарның үтәлешен тикшерүне Югары Ослан муниципаль районы Советының иҗтимагый –мәдәният һәм яшьләр эшләре комиссияләренә тапшырырга.

**Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы
Башлыгы**

М.Г. Зиатдинов

Югары Ослан муниципаль районы
Советының № 48-544,
19.08 2019 қаарына
Күшымта №1

Югары Ослан муниципаль районында мемориаль тاكتаларны урнаштыру тәртибе турында Кагыйдәнамә

1. Гомуми кагыйдәнамәләр.

1.1. Мемориаль такта Ватан алдында күрсәткән хезмәтләре өчен, үзләренең эшчәнлекләре белән Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасына, Югары Ослан муниципаль районы тормышындагы әһәмиятле тарихи вакыйгалар һәм даталар, фән һәм техника, мәдәният һәм сәнгать, мәгариф, сәламәтлек саклау өлкәсендә, гражданнарның тормышы һәм хокукларын саклауга күпъеллык хезмәтләре белән файда китергән шәхесләрнең исемен мәңгеләштерүче тарих һәйкәле булмаган (сәнгать мәгънәсеннән кала, монументаль сәнгать объектына караган очракта), хәтер билгесе булган монументаль сәнгатьнең бер төре.

Шәхесләрнең исемен мәңгеләштерү турында Кагыйдәнамә буенча биналарда, корылмаларда, яки торак йортларда куелган башка теләсә кайсы мәгълумат билгесе (такта) мемориаль була алмый.

1.2. Мемориаль тاكتалар бинаның алғы яғында, корылмаларда, кайвакыт бинаның эчке яғында, торак йортларда, тарихи вакыйгалар булган урыннарда, танылган шәхесләр эшләгән һәм яшәгән урыннарда, шулай ук танылган шәхесләр, тарихи вакыйга исемнәре бирелгән урамнарда урнаштырыла.

1.3. Мемориаль тاكتалар бинаның алғы яғында, корылмаларда, бу бина юридик һәм физик затларның милек хокуы булган очракта, хужалык алыш барганды һәм оператив идарә иткәндә аларның ризалыгы буенча урнаштырыла ала.

1.4. Мемориаль такталарның тексты Татарстан Республикасындагы дәүләт телләрендә – татар һәм рус телләрендә язылырга тиеш.

1.5. Мемориаль такталарны кую белән Россия Федерациясе гражданнары кебек башка дәүләт гражданнарының исемнәре дә мәңгеләштерелә.

1.6. Мемориаль такталарны урнаштыру МКУ“Югары Ослан муниципаль районы Мәдәният бүлеге” тәкъдим иткән материаллар нигезендә, Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты Кагыйдәнамәсе белән тормышка ашырыла.

1.7. Мемориаль такталарны проектлаштыру, житештерү һәм урнаштыру эшләре буенча заказ бирүче булып Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты тора.

1.8. Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитетының мемориаль такталарны урнаштыру тәртибе турында Кагыйдәнамәссе Татарстан Республикасы хокук мәгълумат рәсми порталында һәм Югары Ослан муниципаль районы рәсми сайтында урнаштырыла.

II. Гражданнарың исемен һәм вакыйгаларны мәңгеләштерү өчен нигез.

2.1. Мемориаль такталарны урнаштыру турында карап кабул итүгә нигез булып:

вакыйганың Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Югары Ослан муниципаль районы тарихында әһәмиятле булуы;

дәүләт, жәмғыяты, сәясәт, хәрби, фән һәм техника, әдәбият, сәнгать, мәдәният, спорт, житештерү эшчәнлегендә казанышларның булуы, шулай ук шәхеснең Югары Ослан муниципаль районы халкында зур танылу алуы, Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасына, Югары Ослан муниципаль районына файда китерүе тора.

2.2. Мемориаль такталар гражданнар хөрмәтенә урнаштырыла ала:

төрле өлкәләргә үстерүгә керткән зур өлеше өчен һәм дәүләт бүләге булган очракта;

Югары Ослан муниципаль районы, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы тормышы өчен башкарган героик һәм башка танылган эшләре өчен.

III. Мемориаль такталарны урнаштыру тәртибе

3.1. Вакыйганың яки шәхеснең тарихи һәм мәдәни әһәмияткә ия булуын объектив бәяләү максатыннан, мемориаль такталар:

исеме мәңгеләштереләчәк зат үлгәннән соң кимендә 1 ел узгач;

аның истәлеген мәңгеләштерү вакыйгасыннан соң 5 ел узгач урнаштырыла.

3.2. Советлар Союзы һәм Россия Федерациясе Геройларына, Дан орденының тулы кавалерына мемориаль такта үлеменнән соң соңғы елларда яшәгән йортында, яки пенсиягә (отставкага) чыкканчы эшләгән һәм хезмәт иткән оешма бинасына урнаштырыла.

IV. Мемориаль текталарның тышкы күренешенә таләпләр

4.1. Мемориаль текталар ның материаллардан (мәрмәр, гранит, чуен, бакыр һәм башка материаллардан) эшләнә.

4.2. Мемориаль тектаның тексты кыска һәм ачык итеп, мемориаль текта багышланган шәхеснең казанышлары, уңышлары, тормыш (эшчәнлек) чоры турында мәгълumatлар белән языла.

4.3. Шәхес хөрмәтенә куелачак мемориаль тектаның текстында аның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (сакланса) күрсәтелә.

4.4. Мемориаль тектаның композициясенә, тексттан тыш, портрет сурәте, декаратив элементлар кертелә ала.

V. Мемориаль тектаны урнаштыру турында юллама белән эшләү тәртибе

5.1. Мемориаль тектаны урнаштыру буенча башлап йөрүче (алда-башлап йөрүче) булып дәүләт власте органнары, жирле үзидарә органнары, милек формасы ирекле оешмалар, шулай ук 10 кешедән торган төркем була ала.

5.2. Мемориаль тектаны урнаштыру буенча башлап йөрүче “Югары Ослан муниципаль районы Мәдәният бүлеге”нә түбәндәге документларны тапшыра:

мемориаль тектаны урнаштыру кирәклеге турында тулы дәлил белән гариза (юллама);

рәсми документлар нигезендә тулы биографик һәм тарихи белешмә;

исеме мәңгеләштереләчәк затның казанышлары һәм вакыйгаларның дөреслеген раслаучы архив һәм башка документларның күчерелмәсе;

Татарстан Республикасы Фәннәр Академиясының Г.Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институты белгечләре раслаган телләрдә мемориаль тектаның текст проекты;

мемориаль тектаның эскизы;

мемориаль текта урнаштырылачак урын турында мәгълumat (мемориаль текта қуелачак бинаның фотосурәте, торак урынының алгы яғы);

тиешле торак-файдалану оешмаларыннан исеме мәңгеләштереләчәк затның шуши йортта яшәгән вакытын күрсәтүче документлар;

мемориаль тактаны урнаштыру өчен йорт (бина) хужасының ризалығы;

мемориаль такталарны проектлаштыру, житештерү һәм урнаштыруга гомуми чыгымнар сметасы һәм аны финанслау чыганаклары;

башлап йөрүченең проектлаштыру, житештерү һәм урнаштыру буенча, мемориаль такталарны тантаналы ачуны оештыру чарапалары өчен түләү йөклөмәсе белән гарантияле хаты;

мемориаль такта шәһәр яки авыл жирлегендә урнаштырылган очракта, мемориаль такта урнаштырылачак жирлекнең вәкәләтле оешмасы һәм муниципаль район башлыгы ризалығы;

5.3. Башлап йөрүче тапшырган документлар әлеге Кагыдәнамәнен 5.2.пункты нигезендә Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитетының мемориаль такталарны урнаштыру Комиссиясендә (алда-Комиссия) карала.

5.4. Комиссия турында Кагыдәнамә һәм аның составы Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Комиссия составына Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты вәкилләре, социаль-мәдәният һәм яшьләр эшләре буенча (килешү буенча) Югары Ослан муниципаль районы Советы даими комиссиясе, МКУ“Югары Ослан муниципаль районы Мәдәният бүлеге”, мемориаль такта урнаштырылачак жирлекнең шәһәр, авыл жирлеге башлыклары (килешү буенча), иҗади һәм ижтимагый оешмалар. Кирәк дип тапса, Комиссия үз эшенә төрле оешма һәм ведомство белгечләрен жәлеп итә ала.

5.5. Комиссия бер ай вакыт эчендә документларны тикшерә һәм документлар тапшырылгач бер ай вакыт аралығында мемориаль тактаны урнаштыру турында карап кабул итә.

5.6. Комиссия мемориаль тактаны урнаштыру турында унай карап кабул иткән очракта, МКУ“Югары Ослан муниципаль районы Мәдәният бүлеге” карап кабул итеп бер ай эчендә Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитетына туры килгән карап проектын тәкъдим итә.

Проектка теркәлә:

Комиссия утырышының беркетмәсе яки күчерелмәсе;

мәңгеләштереләчәк вакыйга һәм зат түрүнда төп мәгълumatlar; мемориаль тактаны якынча урнаштыру урыны түрүнда мәгълumat; мемориаль тактаны проектлаштыру, житештерү һәм урнаштыру эшләре буенча финанс чыганаклары түрүнда мәгълumat; мемориаль такта урнаштырылачак жирлекнән шәһәр, авыл жирлеге башлыклары белән килешү.

Комиссия мемориаль тактаны урнаштыру түрүнда тискәре карап кабул иткән очракта, башлап йөрүче карап кабул итеп 15 көн эчендә бу түрүдә хәбәр алырга тиеш.

VI. Мемориаль такталарны урнаштыру, карап тору һәм исәптә тоту тәртибе.

6.1. Мемориаль такталарны урнаштыру урыны һәм күләме Комиссия утырышында карала һәм килешенә. Мемориаль такталарны урнаштыру биналарга, корылмаларга һәм инженер чeltәrlәренә зыян китерегә тиеш түгел.

6.2. Мемориаль такталарны урнаштыру түрүнда Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитетына карап кабул иткәч, башлап йөрүче аларны ясау һәм урнаштыру эшен башкара.

6.3. Кирәк булса (корылма һәм биналарның торышы начар булган очракта) башлап йөрүче мемориаль такталарны тантаналы ачу вакыйгасына кадәр корылма, биналарны төзәтү эшләре башкара.

6.4. Торак һәм торак булмаган биналарда (куpfатирлы торак йортлардан кала) урнаштырылган мемориаль такталар башлап йөрүче тарафыннан бинаның хосусый милек хужасы (кулланучы) балансына күчерелә, яки аларны билгеләгән оешма балансына тапшырыла.

Күpfатирлы торак йортларда урнаштырылган мемориаль такталар башлап йөрүче тарафыннан күpfатирлы торак йортлар урнашкан шәһәр, авыл жирлеге Башкарма комитетлары балансына тапшырыла, яки аларны билгеләгән оешма балансына тапшырыла.

6.5. Балансларында мемориаль такталар булган шәһәр, авыл жирлеге Башкарма комитеты һәм оешмалар аларны саклау һәм карап тору чарасын күрәләр.

6.6. Мемориаль такталарны исәптә тоту һәм аларның торышын тикшерү жирләрендә яшәгән һәм эшләгән бөек кешеләр, монда урнашкан биналар, корылмалар һәм тарихи вакыйгалар булган истәлекле урыннар булган шәһәр, авыл жирлеге Башкарма комитетлары тарафыннан башкарыла.

6.7. Мемориаль такталарны салдыру турында карап (мемориаль такта урнашкан бинаны төзэтүү эшлэреннэң кала) Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан кабул ителэ.

VII. Мемориаль такталарны проектлаштыру, житештерүү һәм урнаштыру чыгымнарын финанслау

7.1. Мемориаль такталарны проектлаштыру, житештерүү һәм урнаштыру чыгымнарын юллама белән чыгыш ясаган як күтәрэ.

7.2. Мемориаль такталарны житештерүгэ сатып алуларны зур ижтимагый мәгънәгә ия булган монументаль сәнгать өлкәсендә иҗади проектларны югары сәнгать дәрәҗәсендә эшләү максатыннан Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты башкара, һәм жирле бюджет хисабына тулысынча яки өлешләп финансый.

VIII. Мемориаль такталарны саклау һәм куллану кагыйдәләрен бозган өчен җаваплылык

8.1. Мемориаль такталарны саклауда кагыйдәләрне бозган гәепле затлар гамәлдәге закончалық нигезендә җаваплы була.

8.2. Мемориаль такталарга зыян салган затлар аны элекке хәленә кайтарып төзәтергә, булдыра алмаган очракта гамәлдәге закончалыкка туры китереп зыянны капларга тиеш.